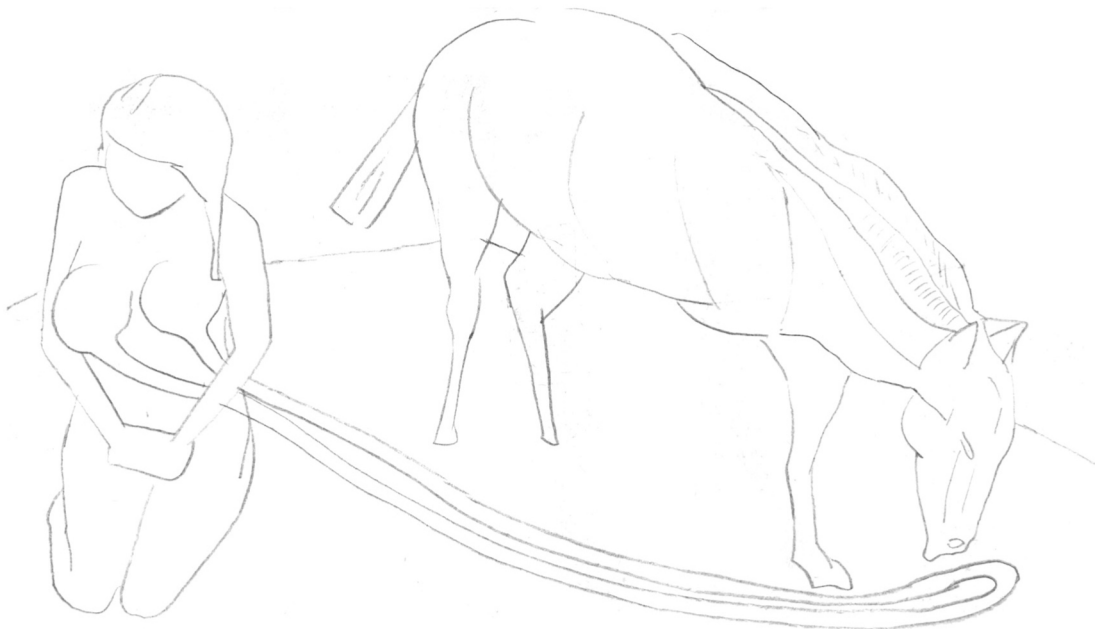

Palkó Tibor – L. Simon László

Háromlábú lovat etető lány

Magyar Műhely Kiadó

Palkó Tibor – L. Simon László

Háromlábú lovat etető lány

M a g y a r   M ű h e l y   K i a d ó

„ki hallja meg föl-fölkiáltó harangjaimat
hiába minden zárt kapuk előtt állok szemeim-
ből kihullanak a csillagok
fájdalmaim üvegszilánkjai néha még fölropül-
nek a széllel de teli pohár víz van a ke-
zemben tudom hogy a lány fehér ingecs-
kéjében meghal ezen az éjszakán
ó jaj jaj ez a mi sorsunk
az ég alszik
a lány meghal
mi tavaszesőt és vaszöldet énekelünk az em-
bernek”

(KASSÁK LAJOS)

© Palkó Tibor, 2009

© L. Simon László, 2009

© Magyar Műhely Kiadó, 2009

Vasárnap reggel kimentem a szőlőbe. Fél hét lehetett. A februári hajnalhoz képest igen meleg, de azért jócskán nedves volt az idő, az edzőcipóm mélyen belesüppedt a sárba. A sorok között egy öreg állt, metszett, gondosan levágta a letermett vesszőket. Tanulni mentem, megnézni, mi kell az igazán jó terméshez. Kezébe vette a levágott venyigét, néztük a nagy rügyeket, s a vessző túl korai, gyenge könnyezését. Aztán mutatópálcának használta a kezével közben egybeforradt aranyárga botot, ujjai bűtykei a szőlővessző náduszaivá váltak. Az ujjá végén a cukros könnyezés forrássá változott, folyt, folyt az édes lé lefele a szőlőhegyről, egészen a falunk templomáig. Mint egy erős betongát előtt, megállt a szent hely kapujában, lassan egy kis tóvá gyűlt össze, körbeölelte az épületet, amely szigetként emelkedett ki az egyre nagyobb hullámokat verő vízből. Ahogy sétáltam a tó felé, nagyapámat láttam meg, egy régi csónakban halad a templom felé, amelynek tetején meztelen nagyanyám feküdt, s szájában egy vékony fonalat tartott, nagyapám abba kapaszkodva húzta egyre közelebb a csónakot.

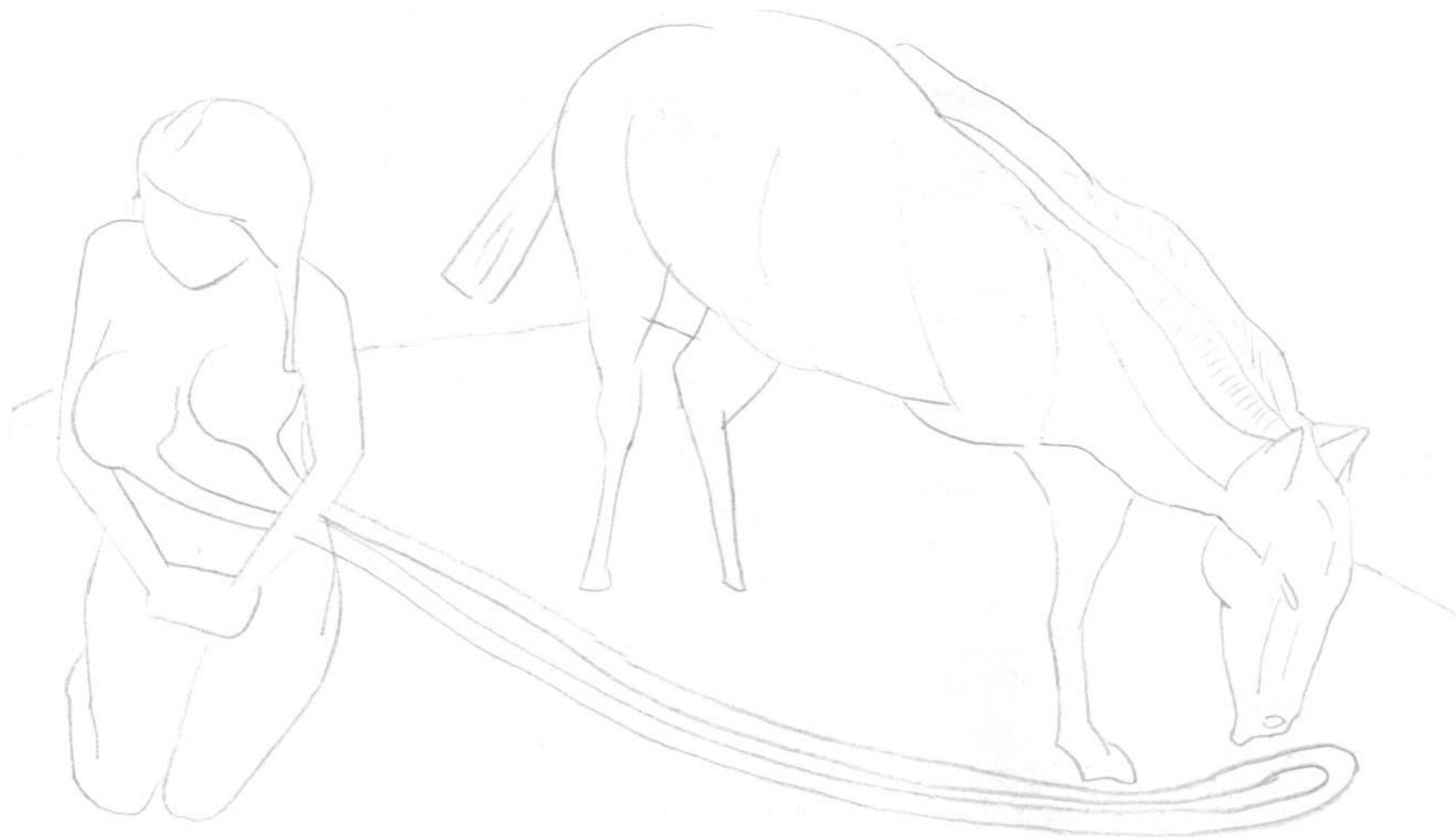
Ökörnyál – gondoltam –, de hiszen február van, nem lehet ökörnyál, ki tudja, milyen vékony, sejtelmes szál lehetett az, de erős volt, s a fénye messziről csillogott a délelőtti nap-sütésben. Futni kezdtem, mert láttam, hogy nagyapám csónakja megbillent, segíteni akartam neki, de elestem, mert valami furcsa erő rázta meg a földet: egy távoli szarvascsorda vágatása. Nagyapám végül megkapaszkodott az erős fonalban, de úgy megrántotta, hogy a rajta csüngő és madárként ülő apró szívek mind felrepültek. A félelem gyöngéd lüktetései pillangóként hasították az eget, halványvörös kondenzcsíkot húzva maguk mögött.

Találtam végre egy tisztást, egy talpalatnyi földet, ahol a hozzám csapódott hívekkel együtt csodaszarvast áldozhattunk, hogy vérével mossuk tisztára az eget, s megzabolázzuk az emberek által felkorbácsolt erőket, kiengeszteljük az Istent. Ő azonban jelet küldött, egy hosszú kereszt alakú kar nyúlt felém, s arra kért, ne áldozzuk fel az ő nevében a múltat, ne tegyek mást, csak szelídítsem meg a félelem szívét, ezt a szent madarat, ezt az elvarázsolt, gyönyörű főnixet.

A tisztás végében ült a lányom, lovát etette:
láthatatlan köldökszínór kötötte össze táltosá-
val. Vérrel kevert tej folyt lányomból a lóba.
Félenken elkértem tőle, elkértem azt a há-
romlábú szent állatot, és elvágattam vele.
Azóta járom a földet és az eget, sós és édes
tengereket, s követem a láthatatlan kéz nyo-
mát, a teremtés ceruzavonalát.

Tamás 96/

A narráció hiánya maga a narráció, a test hiánya maga a megtestesülés. Hogy ne tudnánk történet nélkül élni? Hogy az önfeláldozásunk, fejünk hátrafesztése, ütőerünk óvatos kitapintása, a kéz, a nyak és az ajkak utolsó találkozása lenne a legszebb történet, amit elmesélhetünk hosszú utazásunk során önmagunknak? Önmagunknak, mert az önfeláldozásnak a körülöttünk levő világot finoman befedő vérpáróját nem kiálthatjuk bele a csendbe és a dőbbenetbe, az értetlen arcokba, szemekbe.

Csak vágy ez, a gyengeség titkos vágya, mert könnyebb csillogni a napon, mint vérünk vesztetten elszáradni.

A lányom utánam jött, követett engem. Fel-
fegyverzett árnyék a meztelen test mögött,
égre fűzött madárraj a fejem fölött.

Gyermekem gyönyörű illata előttem járt,
álomba ringatva a réteket, erdőket és a szán-
tóföldeket, így óva utamat a tisztaság kísér-
tésétől. Mert attól félünk a legjobban, hogy
jobbak legyünk.

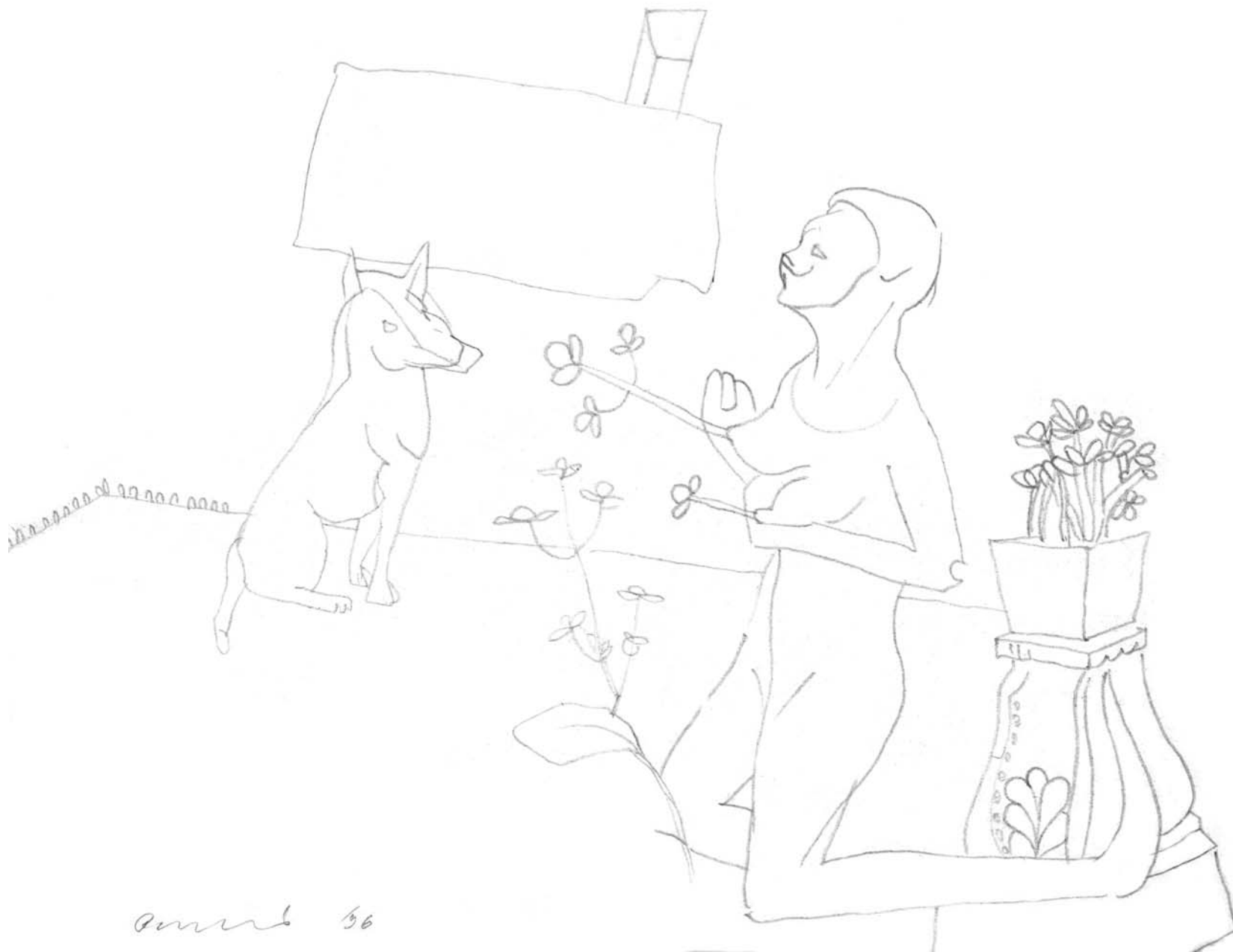
Szerelmes gyermekem, rózsám, violám,
hol van a hosszú hajad? – kérdeztem tőle.
– Hol van az aranyfonat, a fényből szőtt fá-
tyol, a tisztaság lágy zuhataga? Hol van a
fény a szemedből, hol vannak a világot át-
rajzoló könnyeid? Hol van az álom, hogy
mégse féljünk a tisztaságtól? S miért kell
nekünk a puskával őrzött csend?

Kivirágzik a test. Mellemből illatos hajtások nőnek, friss vesszők, izzó rügyek, levelek és harmatos virágok. Egy animágus ül előttem: háromlábú kutya. Apám háromlábú ló volt, majd kutya, alakváltoztató isten. Szőrös szent a virágok völgyében. Csokoládé formájú rés, lyuk az égen, ablak a test falán.

Nekem kellene megmentenem magamat, nekem kellene megfosztanom a szüleimet a szenvedéstől, nekem kell felnevelnem az üvöltő állatokat, én vagyok az idomár és az animátor. Animál. Animál mint főnév, animál mint ige. Animálok mint többes szám, animálok mint többes szám első személy.

Mindez átmentés, átörökítés a testből táplált jövőbe, a vérrel bearanyozott reménységbe.

Kivirágzik a test. Könnyvirágok a bőrön, kék és lila foltok: a sincumár nyomai.

A szívet valóban szűkülő erek kötik össze a szemmel? Valóban ez a tenyérszövet, ez a lassuló motor kell a látáshoz is? Vajon hová vezetnek a testből kilépő kötélpályák? Vajon az idegeknek és a véredényeknek a Földet körbeölelő láthatatlan nyúlványai nem az értelem zárt kapuit felfeszítő fény sugárújtjai?

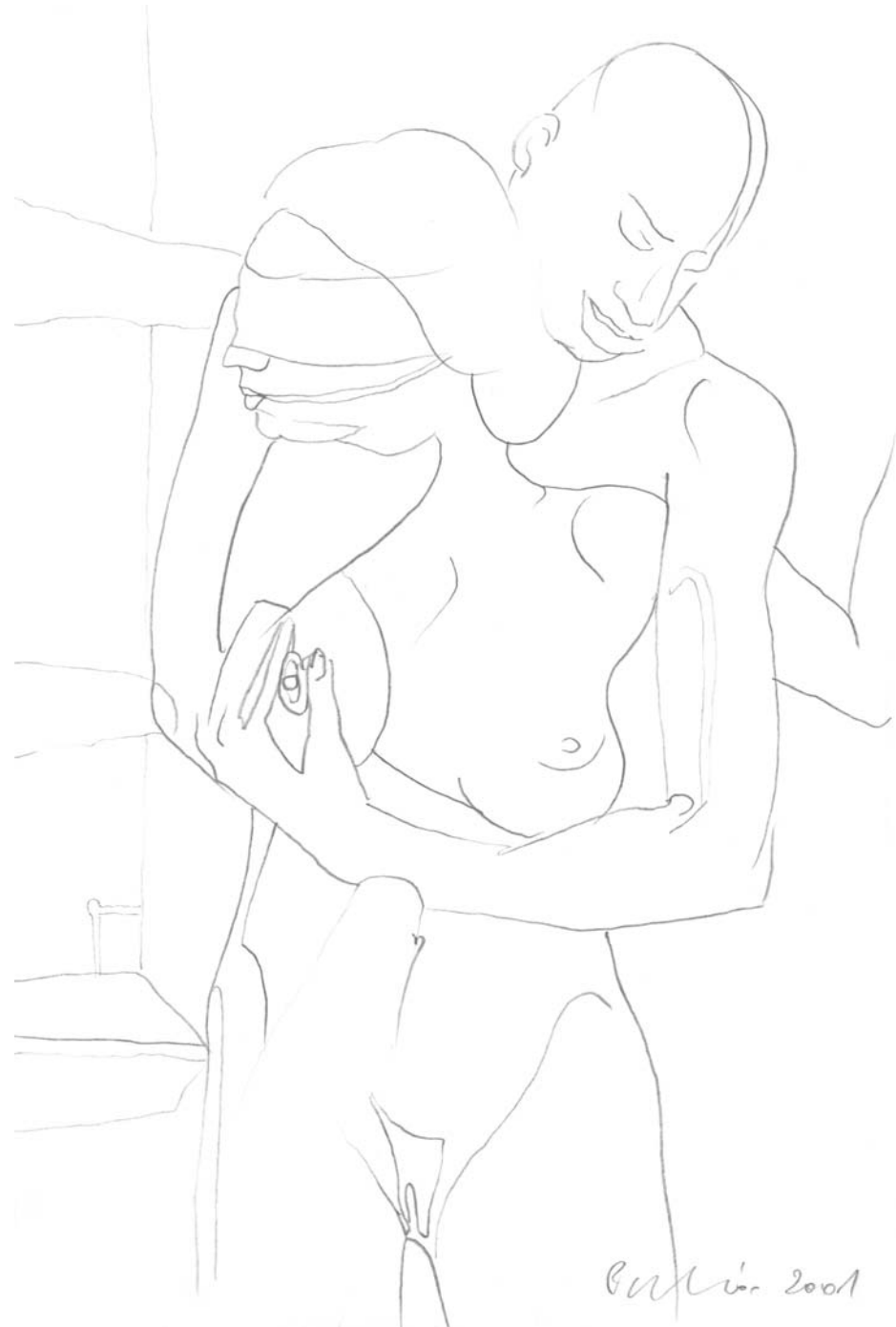
A test csak egy csapda, magányunk záloga, amiért szabadsággal fizetnek, ha visszaadjuk. Átmeneti menedék, furcsa emlékek sejtekbe kódolt könyvtára, önmagunkból önmagunknak épített múzeum.

Én ezt a testet választottam. Nem ajándék, s nem is a sors szeszélye mindez, nem mások döntése, és nem is a Teremtő akarata. Én ezt a testet választottam, s ő engedte, hogy így legyen, miként azt is, hogy egymást válasszuk.

Bizonytalan létformák tétova találkozása megnevezhetetlen helyen és időben.

Magányunkon elmerengve a könnyeitől megfosztott szem, a kiszáradt mell, a gyenge kar és az erős vágyak fogságában vergődünk. Végül is mindegy, hogy kinek az akarata, kinek a választása mindez, s hogy milyen erő vagy gyengeség tart egymás mellett minket, mert csak azt az egy mozdulatot, azt az egy, mindent eldöntő érintést vihetjük magunkkal.

Könnyeimmel írom le életemet, könnyeimmel rajzolom le sorsom egyediségét. Könnyeimmel rajzolom le könnyeimet; a tiszta tinta mély nyomot hagy a bőrön, történetem kitöltendő papirosán. Testem a nagy mű terve, vázlata. A lassan változó vázlat maga a mű, a tökéletlen alkotás: a folytonosan átalakuló szövegkönyv új és új olvasatot nyújt szemlélőimnek. Érzékelhető egyszerűségem, s láthatatlan összetettségem az önértelmezés milliónyi lehetőségét nyitja meg; én sem tudom, hogy mikor alakítok, s mikor alakulok, mikor vagyok tinta, üres felület, vagy egy jel a papiroson.

A lányom szeméből vér folyik, mellére csorog a fájdalom, körülte cikázó vérerek, izzó és vibráló villámok. Vajon csonkítás-e a kenyér megszegése, az élet komor darabolása, saját jövőnk tervszerű kimetszése az időből? Vajon bűn-e, ha szabályos szeletekre vágjuk a bennünket tápláló Földet? Vajon nézi-e a Teremtő a lányt, ismeri-e a szándékát, s miért nem fogja le a kést tartó kezét?

Nagyanyáim féltő tekintetét érzem a hátamon, s értetlenkedő rosszallásukat, hogy nem bízom s nem hiszek eléggé.

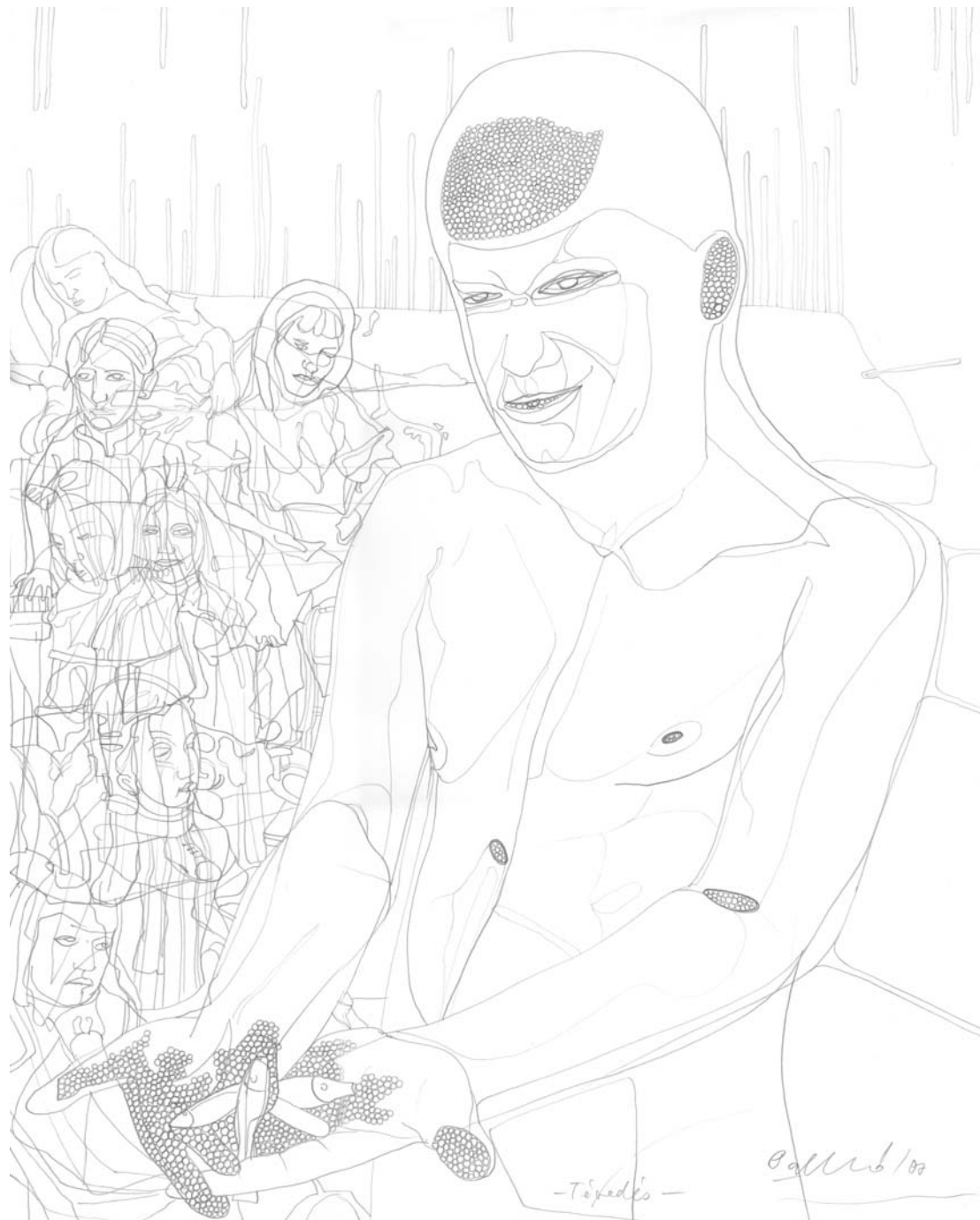
- Felajánlás - Páló Éva 1996

Felajánlom legszebb kincseimet: a ki nem mondott szavakat, a megfestetlen képeimet, a csak magamnak tartogatott álmokat, a titokban hosszú évek óta becézgetett vágyakat, a meg nem ízelt gyönyört és az örömet adó fájdalmat is. Felajánlok mindent, amit be akartam gyűjteni, vagy amiről azt hihetném, hogy az enyém, hogy én kaptam örökbe. Odaadom a mulandóságomat, s mellé helyezem az örök életet is, odaadom, amit megértettem, s mindazt, aminek a megértésére képtelen vagyok. Átnyújtom a kezembe vett időt mint legnagyobb kincsemet, a drágakőként csillogó fényt s az utolsó lélegzetemet.

Utamon elhagytalak, nyomodat elvesztettem,
édes illatod nem érzem a halszagú szélben.
Az árnyak nem miattam jöttek, nem tudják,
hogy én is felajánlom, amim van, felajánlom
mindenem.

Nézd, kislányom, a nyírfák levele hullám-
zik a viharban, de én szilárdan állok, kezem-
ben partra vetett halak, ikráik gyöngyök, apró
rögök, göröngyök, megfejthetetlen sejtek.
Buborékok a testen.

Tévedsz, ha azt hiszed, a tiéd mindez,
hogy tiéd a kép vagy a le nem írt költemény.
Mert tévedés ez a rajz, tévedés az írás, de
marad a felajánlott hal, a földre hulló mag és
a remény.

És megfizetett nékem az Úr az én igazságom szerint: kezeim tisztasága szerint. Lemosta az én egész testemet, de nem a bakoknak és bikáknak a vérével, nem is az üsző hamvával, hanem Krisztus könnyeivel. Addig áztatott önmagával, míg végképp feloldódtam benne: saját könnyeim az ő könnyei voltak, emléim kifakadó teje az ő vérével elegyedett, kiáltásom az ő hallgatása, hallgatásom az ő fel-emelt ujja volt.

Minden cseppel egyre kevesebb lettem, s mégis megnőttem, mint a felduzzadt folyó, mint gátjait szétszakító vízfolyás, mint az egyre több és több kérdést megfelelni képtelen mester. A tanító, aki nem kísér végig az úton, csak megmutatja azt.

Szembe folyó könny. Az utolsó cseppek a nagy csalás, az önámítás pusztítása előtt. Szembe folyó fájdalom, lassan visszacsorgó kín, visszaerőltetett gyász, a szégyennek hitt őszinteség ideges visszatuszkolása: az adomány félreértése.

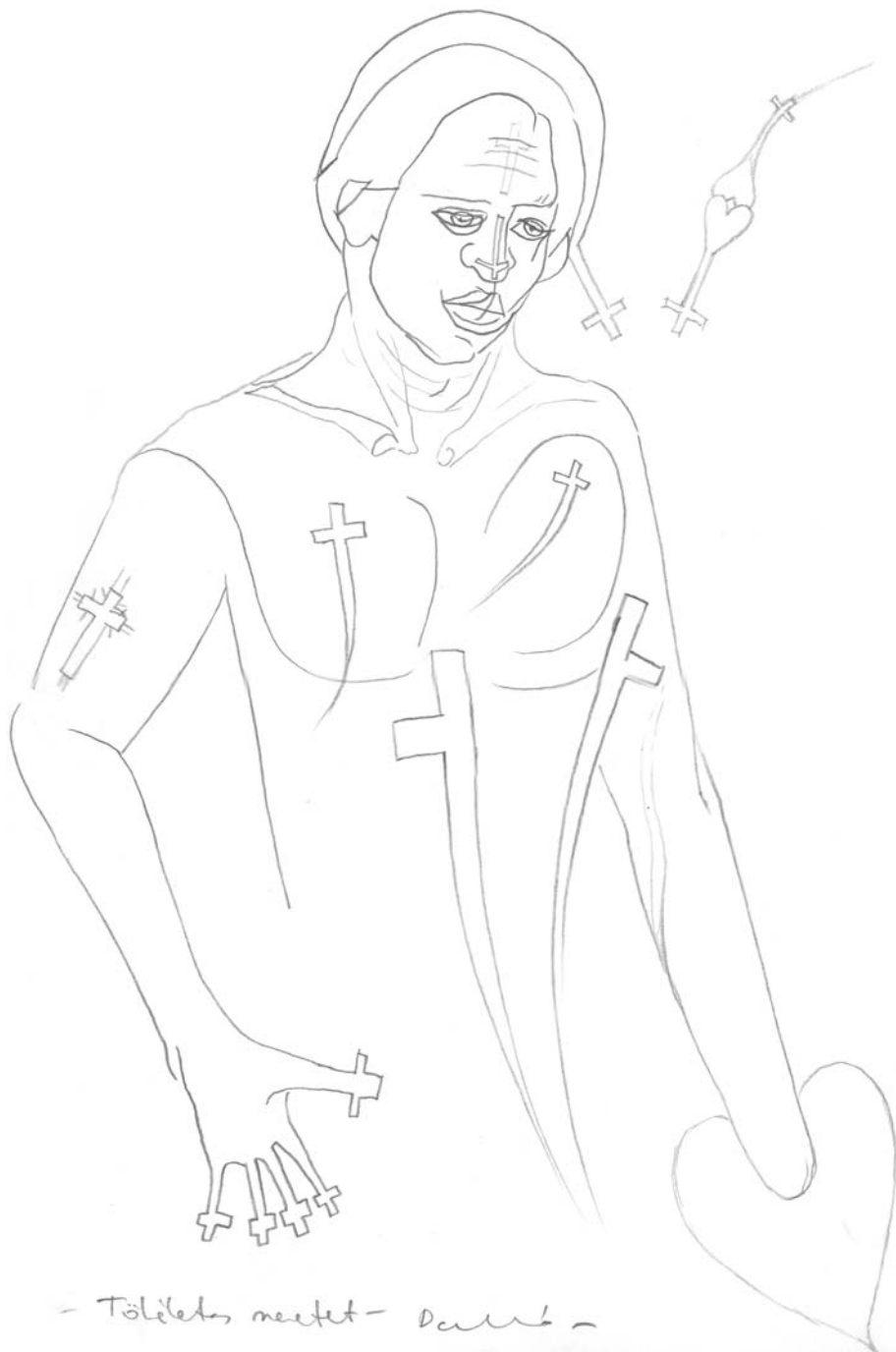
Szembe folyó könny -

P. 1906

Visszafecskendezzük az elvesztett könnyeket. Kipótoljuk savas esővel, százszázalékos alkohollal, desztillált vízzel. Vagy kerozinnal. Ennyit ér az ember ajándékba kapott szabadsága. Ez a tudomány válasza a csendre, amit az elmenők követelnek ki maguknak, egyre rövidebb időre, mert egyre kevesebbet élünk.

Hol van már a vasárnap reggeli szőlő, az ökörnyal, a templom felé haladó csónak, s a háromlábú lovat etető lány? S hol van az örök nyár ígérete, a tisztás, a talpalatnyi föld a csodaszarvassal, és a kereszt alakú kar? Hova tűnt a történet, az az elbeszélésnek hitt pár foslány, ami egy élhető folyamattá szervezte a ránk szabott időt? Hova rejtettük a túlélőkészletet, és hova az igazi könnyeket?

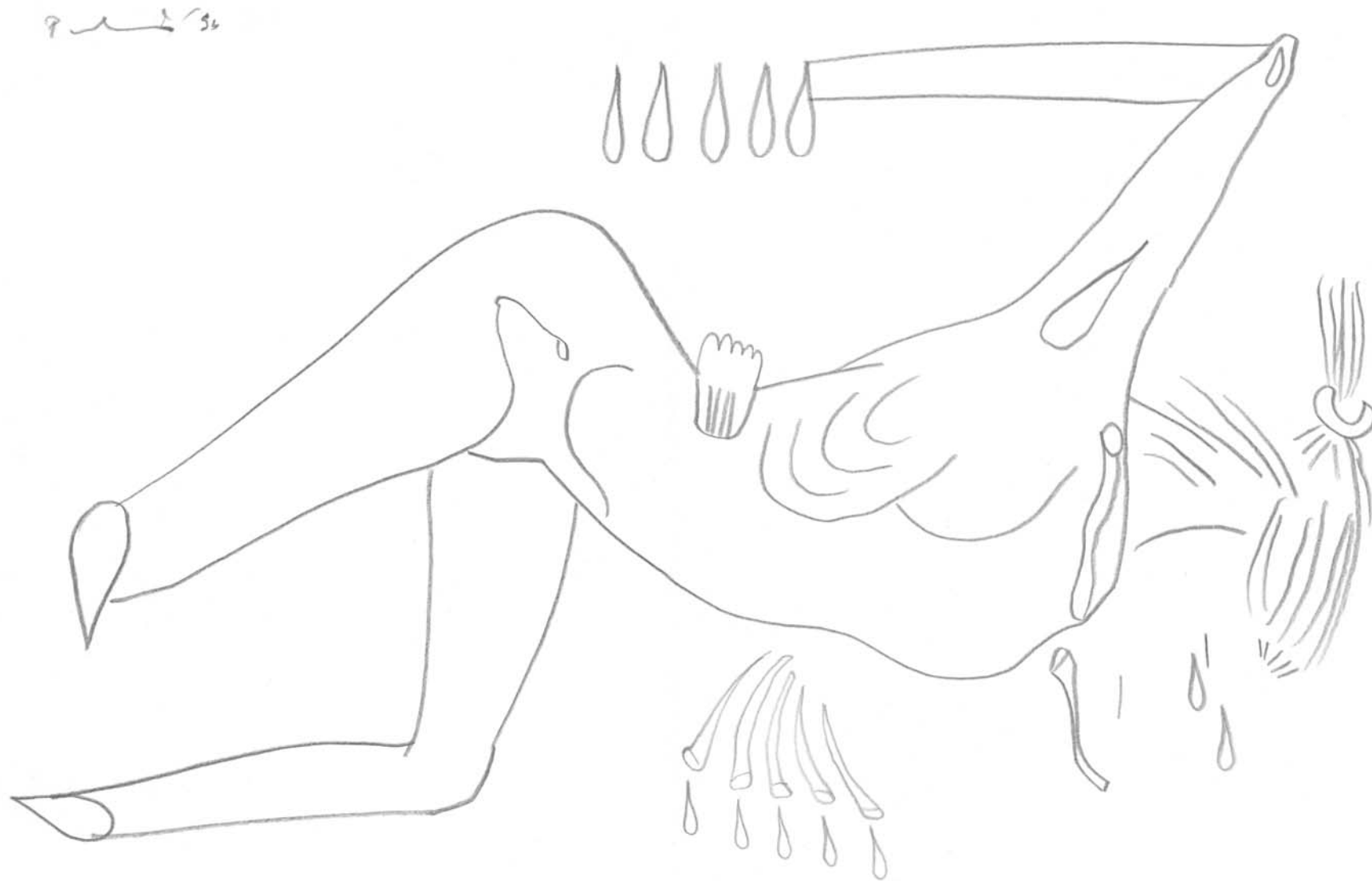
Talán utoljára látom ma este, holnap talán ott térdepelek az erőtlén test mellett, a béna kezét szorongatva, csókolgatva a még meleg testrészt, érezve, ahogy már csak a szív ver benne, mert az a valami már másutt jár, ha jár egyáltalán. Még egy utolsó érintés, még egy utolsó finom mozdulat, reflex talán, vagy az sem, csupán érzéki csalódás. Az ujjak is átváltoznak, és én rádöbbenek, hogy mi is az a tökéletes szeretet, hogy ilyen csak szülő és gyermeke, teremő és teremtet között létezhet, már ha szerencsés az ember.

Mindenki együtt van. Az apa, aki már nem él, a gyermek, aki talán sosem létezett, az unoka, aki nem érti, mi történik, pedig ő a médium, ő az összekötő kapocs. Minden együtt, kikészítve az áldozat, az asztalra helyezett remény, hogy megválthatjuk magunkat, elcserélhetjük halálunkat egy másik életre. Hogy mi is bekötött szájjal éltük le azt, ami adatott? Nem baj. Így értjük meg, hogy talán nekünk kell eltemetnünk azokat, akiknek mi adtunk életet, akik tőlünk örökölték vonásaikat. Akiktől hálát várunk, pedig valójában ők választottak minket, ahogy a miénkre hasonlító alakjukat is. Nem ajándék, s nem is a sors szeszélye mindez, nem mások döntése, és nem is a Teremtő akarata. Ők választották azt a testet, amit talán el kell földelnünk, övük a döntés, a mienk pedig az átmeneti szenvedés.

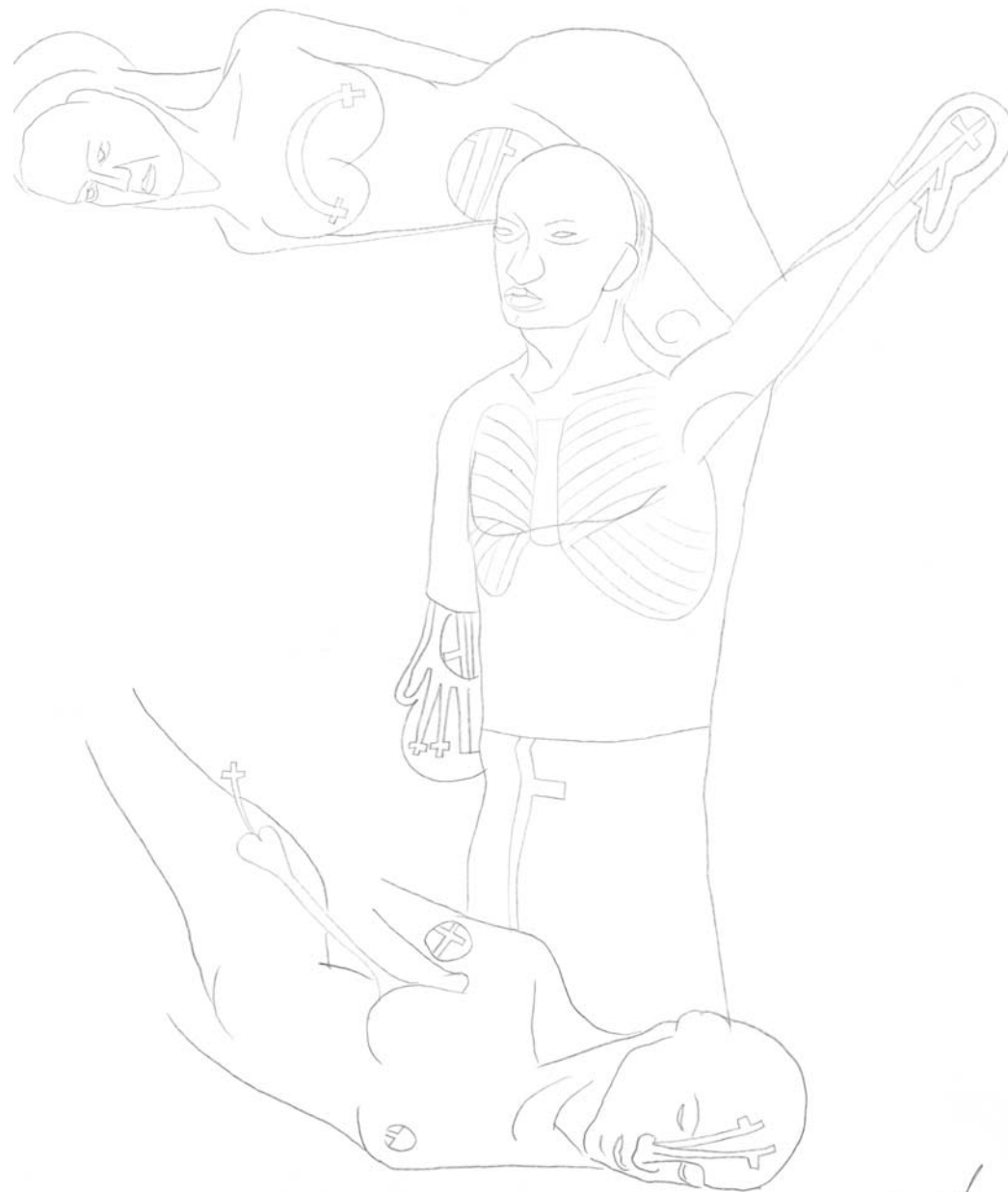
Tudom, hogy a lány fehér ingecskéjében meghal ezen az éjszakán. Az ég alszik, a lány meghal, mi tavaszest és vaszöldet énekelünk az embernek. Tudom, hogy nem mehetek haza, hogy a szél reggelre elviszi magával a színes homokszemeket, hogy édesanyám sír, sír, beleüvölt az éjszakába. Tudom, hogy a test halála nem is halál, hogy sem a levágott kéz, a megcsontkított láb, sem a fej nélküli nyak nem jelent többet, mint testünk végtelen egyszerűségét, a hardver sérülékenységet, az egyediség pillanatnyi látszatát. Tudom, hogy a kilátszó bordák és a lőtt seb pörkölt szaga is csak az utókor sajnálkozó tekintetéért van, és a katasztrófaturisták örömére.

Öröm ez? – kérdezte egy férfi, s letette a bárdot, hogy felvehesse a fűrészt.

Mondj el mindent! Mondj el a test átváltozásának történetét! Mutasd meg stigmáidat! Mutasd meg a torz kezet, a béna lábakat, a gyenge törzs magányosságát, a rövidre zárt áramköröket, az izmok gyönyörű metszését, az elvesztett méh helyén a heget, a soha be nem gyógyuló, be nem gyógyítható sebeket.

Mondj el mindent! Mondj el újra és újra mindent! És mutass meg mindent! Mutasd meg stigmáidat, mutasd meg a torz kezet, a béna lábakat, a gyenge törzs magányosságát, a rövidre zárt áramköröket, az izmok gyönyörű metszését, az elvesztett méh helyén a heget, a soha be nem gyógyuló és be nem gyógyítható sebeket.

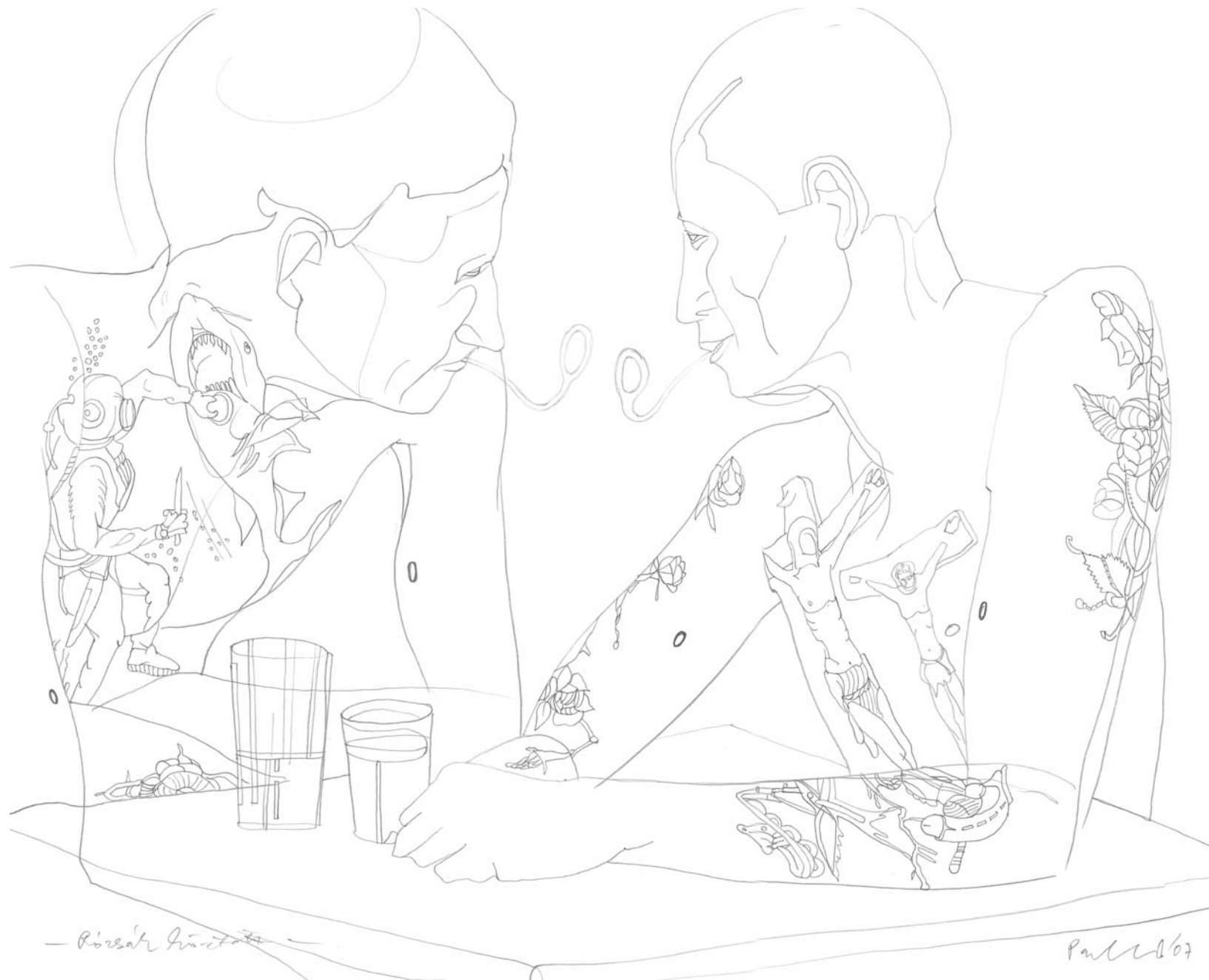
-Mondj el mindent-

02. Pedro

Végül leülhettünk együtt, elvesztett szülők és nagyszülők nélkül, a gyerekek rajongását feledve, csak egymást nézve, figyelve. Társak lettünk? Egyenlő felek egy piszkos üzletben? Cinkosok, akik az élet életteretlenségére koccintanak álmokkal és vágyakkal teli pohárral? Egymás keresése lett volna a cél? A gyarló, bolyongó ember és a teremtmény egyesülése?

Életünk és halálunk egymásra vetítése finom tetoválások a testen. És van ott még valami mélyebb, fájdalmasabb, láthatatlan dolog is. Nem a ceruza nyoma, nem is a ceruza és az azt vezető kéz, még csak nem is a gondolat, a történet vagy annak a hiánya. S talán nem is a lehetőség, nem is az utazás. Nem az a folyamat, ahogy a megértés éppen elvisz a céltól a meg nem értés útján.

Talán nincs is cél, nincs is út, nincsen idő sem. Csak hiány van. És idézőjelek. Idézőjelek közé zárt életek.

Magyar Műhely Kiadó

Budapest, 2009

Felelős kiadó az alapítvány elnöke

Felelős szerkesztő: Csillag István

Tördelés: Layout Factory Grafikai Stúdió

Nyomdai munkák: *mondAe Kft.* • Budapest

ISBN 978-963-7596-68-1